

LUND UNIVERSITY

Remissvar från forskargruppen Rättigheter, regleringar och samhälle, Lunds tekniska högskola (LTH), Lunds universitet angående Klimat- och näringslivsdepartements promemoria – Ersättning vid rådighetsinskränkning till följd av artskyddet – KN2026/00002.

Bengtsson, Ingemar; Norén, Eric; Sjöstrand, Malin

2026

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bengtsson, I., Norén, E., & Sjöstrand, M. (2026, feb. 2). Remissvar från forskargruppen Rättigheter, regleringar och samhälle, Lunds tekniska högskola (LTH), Lunds universitet angående Klimat- och näringslivsdepartements promemoria – Ersättning vid rådighetsinskränkning till följd av artskyddet – KN2026/00002. Lund University.

Total number of authors:

3

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

2026-02-02
Dnr: KN2026/00002

Remissvar från forskargruppen *Rättigheter, regleringar och samhälle*, Lunds tekniska högskola (LTH), Lunds universitet

Angående Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria – *Ersättning vid rådhetsinskränkning till följd av artskyddet* – KN2026/00002.

Rätt till ersättning för skydd av arter

Vi vill härmed lämna våra synpunkter på Klimat- och näringslivsdepartementets förslag om rätt till ersättning vid rådhetsinskränkningar med stöd av artskyddsförordningen.

Kommentarer till förslagen i promemorian

Vi är forskargruppen Rättigheter, regleringar och *samhälle* vid Avdelningen för fastighetsvetenskap, Institutionen för teknik och samhälle, LTH, Lunds universitet.¹ Vi har bedrivit och bedriver forskning om regleringen av skogsbruk, mestadels ur ett rättsekonomiskt perspektiv. Vi har bl.a. studerat tillämpningen av Artskyddsförordningen och Århuskonventionen.²³ I vår forskning har vi kunnat konstatera att regleringen av skogsbruket och dess tillämpning har skapat en betydande osäkerhet för markägarna. En del av osäkerheten handlar om osäkerhet om vilka skogsbruksåtgärder som får utföras och en annan del av osäkerheten handlar just om den eventuella ersättningen vid nekad åtgärd. I jämförelse med de flesta andra näringar är skogsbruk extremt långsiktigt och därmed i mycket stort behov av tillit till de institutioner som reglerar näringen. Då ekonomiska såväl som ekologiska och sociala värden från skogen är beroende av skogsägarens arbete är också alla dessa värden beroende av skogsägarens tillit till institutionerna. För att kunna och våga investera i bl.a. plantering, vård av ungskog och naturvårdande åtgärder måste skogsägaren ha hög tillit till att dennes äganderätt till skogen över tid behåller sitt värde och reella innebörd. Den osäkerhet som har rått och fortfarande råder är därför skadlig, inte bara för de enskilda skogsägarna utan också för samhället i stort.

Mot bakgrund av behovet att minska osäkerheten inom skogsnäringen och bibehålla och helst öka aktörernas tillit till systemet, ser vi inom forskargruppen *Rättigheter, regleringar och samhälle* positivt på departementets förslag. Det kommer att minska osäkerheten och är juridisk logiskt och lättförståeligt då det är i linje med vad Mark- och miljööverdomstolen uttalade i det så kallade Bombmurklefallet (MÖD 2017:7);

¹ <https://portal.research.lu.se/sv/organisations/rights-regulations-and-society/>

² Treschow, A., Bengtsson, I., Norén, E., & Sjöstrand, M. (2021). KONFLIKTERNA I SKOGEN: – EN ANALYS AV REGELKONFLIKTER OCH MYNDIGHETSÄGERANDE. *Juridisk Publikation*, 2021(1), 83-113.

³ Bengtsson, I., Norén, E., Sjöstrand, M., & Treschow, A. (2024). *Tjugo år med Århuskonventionen: - Rättsutveckling och konsekvenser*. (3 ed.) (pp. 1-43). (RES Working Papers; Vol. 2024, No. 3). Real Estate Science, Department of Technology and Society, Lund University.

att lagstiftarens intention inte varit att pågående markanvändning ska avsevärt försvåras med tillämpning av artskyddsförordningen.

Förslagets tillvägagångssätt för att säkerställa ersättningsrätten genom att inkorporera nya ersättningsregler i miljöbalken på likartat sätt för vad som gäller vid till exempel inrättande av naturreservat eller andra områdesskydd, anser vi också är en bra lösning. Det innebär en tydligare reglering och ett stärkt rättskydd för enskilda som tidigare varit osäkra på vad som gäller deras äganderätt. Det är som nämndes ovan särskilt viktigt när det handlar om skogsbruk med långa ledtider och med det krav på hög tilltro till äganderätten. Vi tillstyrker därför förslagen på ss. 17, 20, 22, 24, 26, 31 och 35. Vad gäller förslaget om krav på återbetalning på s. 24, se ytterligare kommentarer om ERSÄTTNINGEN SKATTEMÄSSIGA KONSEKVENSER nedan.

Ytterligare kommentarer

ERSÄTTNINGENS SKATTEMÄSSIGA KONSEKVENSER

Ytterligare utredning, eller klargörande, om vad ersättningen ska betraktas som vore önskvärt. Skatteverket klassar ersättningen vid nekad avverkning på grund av fjällnära skog inom inkomstslaget näringsverksamhet, med helt andra skatterättsliga konsekvenser än vad som gäller för inkomstslaget kapital.⁴ Expropriationsersättning enligt 4 kapitlet 1 § betraktas normalt som inkomstslaget kapital. Skatteverket menar dock att nekad avverkning av fjällnära skog inte innebär en rådighetsinskränkning för all framtid, och därav ska ersättningen klassas som inkomst av näringsverksamhet. Detta är ofördelaktigt för markägaren och ologiskt då inskränkningen inte gäller ett enskilt års verksamhet utan på obestämd tid begränsar rätten att bruka marken. Nekad avverkning med stöd av artskyddsförordningen liknar på många sätt nekad avverkning på grund av fjällnära skog och ett klargörande i den här frågan är därför önskvärd, för att förebygga risken för liknande problem med den här ersättningsformen. Särskilt med tanke på förslaget att staten under vissa omständigheter ska kunna återkräva ersättningen finns det skäl att i lag förtydliga vad ersättningen ska anses vara i skattemässigt avseende.

KAN PÅGÅENDE MARKANVÄNDNING GÖRAS OLAGLIG GENOM FÖRORDNING?

Avslutningsvis vill vi lyfta en fråga som rör bakgrunden till behovet av de nu föreslagna förändringarna. Förslagna förändringar löser de akuta ekonomiska konsekvenserna av det faktum att tillämpningen av artskyddsförordningen innebär att tidigare pågående markanvändning genom förordning blivit olaglig användning. Att det i rättspraxis har fått genomslag att förordning kan avgöra vad som är lagligt eller inte, menar vi sannolikt strider mot normgivningsmakten i regeringsformen 8 kap. 1–2 §§. Varken MÖD 2017:7 eller Artskyddsutredningen (SOU2021:51) kom fram till att artskyddsförordningen kan leda till att laglig pågående markanvändning blir olaglig användning. Den nuvarande tolkningen att så kan ske slogs däremot fast i NJA 2023 s. 291. Frågan är uppenbarligen juridiskt svår att avgöra och vi menar att lagstiftaren här behöver gå in och göra ett förtydligande för att stärka rättstillämpningens

⁴ Skatteverket, *Beskattning av ersättning för nekad rätt att avverka fjällnära skog*, <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2025.8/439911.html> [hämtad 2026-01-28]

demokratiska förankring. Så som vi tolkar normgivningsmakten ska inte en tidigare lagenlig verksamhet kunna bli förklarad olaglig endast genom införandet av förordning eller en föreskrift. Den här frågan förtjänar en närmare utredning för att lösas på ett sätt som skapar stabila spelregler och tillit för regelverket och dess tillämpning. Dagens praxis innebär en stor osäkerhet om vilka åtgärder som över tid kommer att betraktas som laglig pågående markanvändning, eftersom detta kan ändras genom regeringens föreskrift om fridlysta arter. Som vi förstår normgivningsmakten ska sådan ingripande förändring föregås av beslut i riksdagen.

Ingemar Bengtsson, Eric Norén & Malin Sjöstrand

Forskargruppen *Rättigheter, regleringar och samhälle* vid avdelningen för Fastighetsvetenskap, Institutionen för teknik och samhälle, LTH, Lunds universitet